

Posudek diplomové práce

Autorka práce: **Markéta Vaňková**

Název práce: **Šluknovský výběžek: identity, narace, reprezentace.**

Napsáno v: Praze, Fakulta humanitních studií UK 2006.

Šluknovský výběžek je místem, kde došlo po roce 1945 k rozsáhlé výměně obyvatelstva. Patří do oblasti tak zvaného novoosídleneckého pohraničí. Cílem autorky bylo postihnout, jakým způsobem si obyvatelé, kteří zde nenarodili, vytvářeli vztah ke Šluknovu a jeho okolí, jak tento mikroregion vnímají dnes a zejména jak o tomto vztahu hovoří. Dále autorku zajímalo, jaký je jejich vztah k veřejným reprezentacím Šluknovska v podobě informačních tabulí, map, letáků, průvodců a podobně. Autorka pracovala především s mluveným slovem. Jak sama říká, analyzovala narativní konstrukce lokální identity, výpovědi lidí o tom, jací jsou a kam sami sebe zařazují, jejich představy o tom co dělají a co to vše pro ně znamená v konfrontaci k prezentaci regionu prostřednictvím lokálních politiků, či podnikatelů.

Autorka si nejprve upřesnila některé klíčové pojmy, jako identita, prostor, domov a hranice a seznámila čtenáře s historickým a geopolitickým kontextem, v němž dnešní osídlení Šluknovska vznikalo a existuje. Následně osvětlila tématické zaměření a metodologické postupy terénního výzkumu. Výzkumný vzorek Markéta Vaňková sestavila z deseti osob, které se na Šluknovsko přistěhovaly v dospělém věku. Jednotliví informátoři přicházeli v různou dobu od doby těsně po druhé světové válce až do 90. let 20. století. Rozhovory byly vedeny s lidmi, kteří nejsou aktivně činní ve veřejném dění a měli podobný společenský status. Jednalo se převážně o vysokoškolsky nebo středoškolsky vzdělané osoby, které se vzájemně doporučily při tvorbě snow ball sample. Tato skutečnost samozřejmě limituje vypovídací hodnotu vzorku, s níž autorka při interpretaci správně kalkuluje.

Výsledky Markéty Vaňkové jsou v mnoha ohledech zajímavé. V první řadě je třeba ocenit, že se odpovědi svých partnerů v rozhovorech nesnaží nijak zprůměrovat a vytvořit z nich standardizovaný názor obyvatel Šluknovska, který by byl stejně nereprezentativní. Ukazuje spíše škálu odpovědí a využívá možnosti mezi respondenty diferencovat zejména podle období, v němž se přistěhovali. Ostatně totéž dělají respondenti. Jednotlivé generace imigrantů se na sebe dívají spíše kriticky. O zlatokopectví a vykořeněnosti nových příchozích do pohraničí hovoří podobně, jak to zaznamenáváme u lidí z vnitrozemí vůči novoosídlelcům. Sebe však z této charakteristiky vynechávají. Akceptování stigmatizace vlastní skupiny by bylo možné věnovat i více pozornosti.

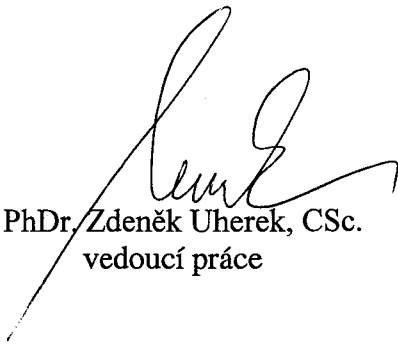
Důležitým bodem interpretace terénních dat jsou též vyprávění o vnímání hranic. Sice z něj vychází v česku oblíbené kliše, že euroregiony jsou k ničemu, není ale otázkou dezinterpretace, ale výpovědi respondentů, na něž se autorka zaměřila. Samozřejmě by signifikance přeshraniční spolupráce šla verifikovat i jinak, například zjišťováním, kolik osob z regionu uvádí jako první světový jazyk, který se učí, němčinu oproti vzorku z vnitrozemí, kolik dětí z regionu bylo na výměnných školních pobytech v Německu a jak jsou na tom děti z vnitrozemí atd. To však není účelem práce a Markéta Vaňková svůj vzorek charakterizovala v úvodních pasážích a při interpretacích jeho specifika znovu připomněla. Ostatně v další části práce problematiku vytváření image regionu mezi třemi státy důkladně rozebírá.

Práce Markéty Vaňkové je po stránce teoreticko metodologické na vysoké úrovni, vychází ze současných vědeckých poznatků a její závěry jsou hodnověrné a v mnohém zajímavé. Práce snese i náročné parametry hodnocení a také po formální stránce odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce.

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaný stupeň hodnocení: výborně

V Praze 1. 10. 2006

PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.
vedoucí práce